

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2022. gada 28. martā

Satversmes tiesas 1. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs Aldis Laviņš, tiesneši Gunārs Kusiņš un Daiga Rezevska,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [..] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 49/2022),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu atzīt Saeimas vēlēšanu likuma 9. panta pirmo daļu (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 101. pantam un spēkā neesošu no 2022. gada 8. marta.

2. Apstrīdētā norma noteic:

„(1) Kandidātu sarakstu var iesniegt:

1) likumā noteiktajā kārtībā reģistrēta politiskā partija, kura dibināta ne vēlāk kā vienu gadu pirms Saeimas vēlēšanām un kurā ir ne mazāk kā 500 biedru;

2) likumā noteiktajā kārtībā reģistrēta politisko partiju apvienība, ja visas politisko partiju apvienībā ietilpstošās politiskās partijas dibinātas ne vēlāk kā vienu gadu pirms Saeimas vēlēšanām un ja politisko partiju apvienībā kopā ir ne mazāk kā 500 biedru.”

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktam Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktu persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likumā noteiktās prasības.

6. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmo daļu konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt ikviens persona, kura uzskata, ka tai Satversmē noteiktās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai. Savukārt Satversmes tiesas likuma 19.² panta sestās daļas 1. punkts kopsakarā ar 18. panta pirmās daļas 4. punktu prasa šo uzskatu juridiski pamatot.

Atbilstoši Satversmes tiesas likumam personas pamattiesību aizskārums ir konstatējams, ja: pirmkārt, personai Satversmē ir noteiktas konkrētās pamattiesības, proti, apstrīdētā norma ietilpst konkrēto pamattiesību tvērumā; otrkārt, tieši apstrīdētā norma aizskar personai Satversmē noteiktās pamattiesības (*sk. Satversmes tiesas 2016. gada 23. novembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2016-02-01 5. punktu*). Satversmes tiesa ir arī atzinusi: lai nošķirtu gadījumus, kad persona konstitucionālo sūdzību iesniedz nolūkā aizstāvēt savas tiesības, no gadījumiem, kad persona to dara vispārības labā, nepietiek ar konstatāciju, ka persona pieder pie grupas, uz kuru tiesību norma attiecas. Iesniedzot konstitucionālo sūdzību, pieteikuma iesniedzējam jānorāda objektīvi

pārbaudāmi fakti, kas raksturo viņa pamattiesību aizskārumu un ļauj konstatēt tā rašanās brīdi (*sal. sk. Satversmes tiesas 2013. gada 10. maija sprieduma lietā Nr. 2012-16-01 16.3. un 22.3. punktu*).

Pieteikuma iesniedzējs norāda, ka, raugoties uz situāciju valstī, viņš vēlētos kandidēt 14. Saeimas vēlēšanās. Viņam esot politiskā programma, un viņš atbilstot Saeimas deputāta amata kandidātam izvirzītajām prasībām. Tomēr apstrīdētā norma paredzot tiesības kandidēt Saeimas vēlēšanās vienīgi no politiskās partijas vai partiju apvienības saraksta. Tādējādi apstrīdētā norma liedzot viņam kā individuālai un politiskai partijai nepiederīgai personai kandidēt Saeimas vēlēšanās. Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka ir aizskartas viņam Satversmes 101. pantā noteiktās tiesības pildīt valsts dienestu.

Satversmes tiesa ir secinājusi, ka no Satversmes 101. panta pirmā teikuma izriet valsts pienākums konkrētā formā, proti, ar likumu, noteikt tādu ikviena pilsoņa pasīvo vēlēšanu tiesību īstenošanas kārtību, kura atbilst vispārējiem tiesību principiem un citām Satversmes normām. Taču likumdevējam nav pienākuma noteikt tādu tiesisko regulējumu, kas ikvienam pilsonim ļautu pašam izvēlēties savu pasīvo vēlēšanu tiesību īstenošanas kārtību ārpus likumā jau paredzētās. Turklāt tas, ka likumdevējs, izmantojot savu rīcības brīvību, nosaka vēlēšanu tiesību īstenošanas kārtību, nenozīmē, ka likumdevēja rīcība pati par sevi ierobežo personai Satversmes 101. pantā noteiktās pamattiesības (*sal. sk. Satversmes tiesas 2015. gada 5. februāra sprieduma lietā Nr. 2014-03-01 14. un 16. punktu*).

Pieteikumā ir pausts Pieteikuma iesniedzēja viedoklis par apstrīdētās normas saturu. Proti, neesot objektīvi nepieciešams noteikt liegumu kandidēt Saeimas vēlēšanās individuāli un pašreizējā vēlēšanu sistēma neatbilstot Satversmes 101. pantam. Tomēr, ievērojot Satversmes tiesas atziņas par Satversmes 101. panta saturu, pieteikumā nav sniegts juridiskais pamatojums tam, ka konkrētajā situācijā Pieteikuma iesniedzējam no minētās Satversmes normas izriet tiesības kandidēt Saeimas vēlēšanās viņam vēlamā veidā. Tāpat pieteikumā nav sniegts faktisko apstākļu izklāsts un norādīti objektīvi pārbaudāmi fakti, kas raksturotu tieši Pieteikuma iesniedzējam ar apstrīdēto normu radīto pamattiesību aizskārumu un ļautu konstatēt tā rašanās brīdi. Tādējādi pieteikumā nav sniegts juridiskais pamatojums Pieteikuma iesniedzēja pamattiesību aizskārumam.

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmajā daļā un sestās daļas 1. punktā, kā arī 18. panta pirmās daļas 4. punktā noteiktajām prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 1. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [..] pieteikuma (pieteikums Nr. 49/2022).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētājs

Aldis Laviņš